
ІХ. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК [167/168:303.4-043.86]:378

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КООПЕРАТИВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Н. С. ПЕДЧЕНКО, доктор економічних наук, професор
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є обґрунтування методологічних підходів до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти. **Методика дослідження.** Для досягнення поставленої мети в роботі використано фундаментальні здобутки української та світової науки, концептуальні засади сучасної економічної теорії, наукові напрацювання провідних українських і зарубіжних учених у сфері стратегічного управління, його методології та розвитку закладів вищої освіти. Застосовано комплекс загальнонаукових і прикладних методів дослідження – методи наукової абстракції, індукції й дедукції, аналізу й синтезу, логічного узагальнення, метод порівняння та методи наукової абстракції – для визначення складових методологічних підходів, обґрунтування ключових напрямів стратегії розвитку та окреслення особливостей функціонування кооперативних закладів вищої освіти. **Результати.** У статті окреслено пріоритетні напрями розвитку кооперативних закладів вищої освіти. **Практична значущість результатів дослідження.** Визначені пріоритетні напрями розвитку кооперативного закладу вищої освіти сприятимуть економічному прогресу країни у вигляді активізації ринкових відносин та створення суспільних цінностей.

Ключові слова методологія пізнання, методологія практичної цінності, методологія оцінки, стратегія розвитку, кооперативні заклади вищої освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Розвиток кооперативних закладів вищої освіти є однією з умов економічного прогресу країни, оскільки такі освітні інституції є як соціальним суб'єктом, що створює суспільні цінності, так і активним учасником ринкових відносин. Складність і багатовекторність такого розвитку вимагає системного підходу до розуміння сутності стратегічного управління, визначення його принципів, розробки та реалізації програми розвитку, вирішення стратегічних завдань кооперативними закладами вищої освіти. Отже, визначена стратегія розвитку коопера-

тивними закладами вищої освіти повинна стати відповіддю Конфуцію на його слова: «Того, хто не замислюється про далекі труднощі, неодмінно чекають близькі неприємності» [18]. Актуальність розгляду окресленої проблематики підкреслюється ще й ст. 30 Закону України «Про освіту» та ст. 32 Закону України «Про вищу освіту», відповідно до якої заклади вищої освіти зобов'язані оприлюднювати на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб інформацію про реалізацію своїх прав і виконання зобов'язань [1, 2]. Отже стратегія розвитку кооперативних закладів вищої освіти має бути розроблена та представлена на офіційному веб-сайті закладу

вищої освіти й стати джерелом суспільно важливої інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова школа, що вивчає проблеми стратегічного розвитку, широко представлена такими відомими зарубіжними вченими, як І. Ансофф, Р. Грант, П. Друкер, К. Ендрюс, Б. Карлоф, Д. Колліс, Г. Мінцберг, С. Монтгометі, М. Портер, К. Прахалад, А. Стрікланд, Д. Тіс, А. Томпсон, С. Уінтер, Дж. Хігінс, Г. Хемел, А. Чендлер. Їх наукові здобутки мають високу цінність і лежать в основі розвитку сучасної української теорії та практики стратегічного управління.

Дослідженню стратегічного розвитку в умовах трансформаційного розвитку економіки на території пострадянського простору присвячені роботи Г. Азоева, О. Анчишкіна, О. Віханського, В. Гейця, А. Гальчинського, А. Градова, Л. Довгань, М. Кизима, В. Ковальова, Б. Мізюка, Н. Міценка, В. Немцова, В. Павлової, В. Пастухової, Ю. Путятіна, Р. Фатхутдінова, З. Шершньової, О. Ястремської.

Значних результатів у дослідженні стратегічного управління в системі освіти досягли: О. Алімов, В. Андрущенко, Н. Благун, В. Вознюк, І. Грищенко, М. Денисенко, Г. Дмитренко, С. Захарін, Г. Єльнікова, І. Ігнат'єва, І. Крупенна, В. Мельник, С. Натрошвілі, С. Одосій, І. Семенець-Орлова, З. Шершньова, Л. Щоголева, Л. Юрчук та ін.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування методологічних підходів до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Еволюція терміна «стратегія» розпочалася з розроблення генеральних напрямів ведення бойових дій у військовій галузі та використовується сьогодні як результат конкурентної боротьби в усіх сферах повсякденного життя для збереження та нарощення власного потенціалу. Стратегію вважають засобом координації цілей і ресурсів (А. Чандлер, Б. Карлоф, Дж. Моклер), набором правил прийняття рішень (І. Ансофф, М. Портер), планом або програмою функціонування підприємства в зовнішньому середовищі (У. Глюк, Дж. Джонсон, Д. Квін, К. Скулс, І. Ігнат'єва), комплексом дій та рішень (Г. Мінцберг, Б. Альстренд, Д. Лемпел), комерційною логікою бізнесу (Р. Кох), сукупністю бізнесо-

вих ідей (К. Маркідес), основним напрямом зосередження зусиль, що відповідають філософії бізнесу та його вектору дій щодо створення її цільових ринкових позицій (Л. Балабанова, З. Шершньова, С. Оборська), сукупністю норм, орієнтирів, напрямів, сфер, засобів і правил (Л. Федулова) [9, с. 35–39].

Уперше термін «стратегія» стосовно дій підприємств ужили англійські вчені А. Чандлер, К. Ендрюс, І. Ансофф та виокремили такі ключові напрями її розроблення: прийняття довгострокових цілей і задач, визначення основних етапів реалізації стратегії та розподіл ресурсів між основними напрямками реалізації стратегії [9, с. 36]. Саме вказані напрями й будуть основним методологічним орієнтиром до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти.

Найвідомішими компаніями, стратегії розвитку яких забезпечили світове визнання, є Apple, який «в очах споживачів є золотим стандартом», Google, що є «більше, ніж просто пошуковик», який «давно інтегрувався в життя кожної людини», IBM як «розумна планета», покликана допомогти клієнтам зробити світ кращим, McDonald's, основне вміння якого вловити настрої споживачів та адаптуватися до них, Coca-Cola, що «перевертає бізнес із ніг на голову», Microsoft, який «є локомотивом і має репутацію одного з найсильніших технологічних брендів», Marlboro, що стабільно інвестує у бренд «ковбоя з реклами» з моменту його створення, Visa, що стала впливовим гравцем у сфері інтернет-торгівлі та мобільних розрахунків завдяки шанованому імені на ринку безготівкових платежів [19, с. 165]. Спробуємо визначити основні стратегічні орієнтири, що сприяють розвитку таких компаній.

У контексті дослідження запропоновано розглянути особливості застосування стратегічного управління для кооперативних закладів вищої освіти, враховуючи специфіку їх статусу (надання освітніх та інших послуг, джерела фінансування, ціноутворення, репутація, державне регулювання). У зв'язку із цим слід навести основні стратегії розвитку університетів:

- німецька модель, в основі якої співробітництво між викладачем і студентом, академічна свобода, креативність, свобода наукової творчості, пріоритет фундаментальних досліджень;
- англійська модель, де значна увага приді-

лена розвитку особистості та вихованню патріотизму, провідна роль академічної громади, перевага лекціям як виду аудиторних занять;

- французька модель, ключовими напрямками якої є концентрація на опануванні навчальної інформації, публічній характер функціонування, суттєвий вплив держави на діяльність університетів;
- американська модель, головною ідеєю якої є виховання «інтелектуальної еліти», яка забезпечить випереджальний розвиток суспільства, підтримуються наукові дослідження студентів та викладачів, креативний потенціал, відкритість світу, академічна мобільність, служіння суспільству, баланс між освітньою діяльністю та ринковими реаліями [9, с. 45–46].

Кожна з моделей розвитку довела свою життєздатність та має власні переваги, тому важливо визначитися із ключовими напрямками, що максимально відповідають внутрішній політиці закладу вищої освіти.

Відомо, що методологічні підходи передбачають перетворення наукових знань про дійсність через пізнання цієї дійсності до виявлення ефективності та меж зростання її у довгостроковій перспективі. Отже, методологічні підходи до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти полягають у пізнанні внутрішніх і зовнішніх чинників, котрі впливають чи будуть впливати на діяльність закладів вищої освіти, їх перетворенні в атмосферу підтримки та розвитку потенціалу й забезпеченні конкурентоспроможності та на цій основі перспективного довгострокового зростання. Такі підходи складаються з методології пізнання, методології практичної цінності та методології оцінки, що системно взаємодіють.

Методологія пізнання виступає у вигляді обов'язкового цілеспрямованого процесу діагностики всіх напрямів діяльності та на його основі окреслення місії, випуску візії, постановки мети функціонування. Найкращими місіями, вважається, є місія Apple Computer: «Ми пропонуємо комп'ютери найвищої якості для людей в усьому світі»; місія Canon: «Спільна робота й життя для загального блага»; місія EBay: «Надати глобальний торговельний майданчик, де хто завгодно може продати або купити практично що завгодно»; місія Ford Motor: «Ми – глобальна родина й пишаємося своєю спадщиною, надаючи пер-

сональну свободу пересування людям в усьому світі», місія IBM: «Ми прагнемо бути лідерами у винаході, розвитку й виробництві найбільш передових інформаційних технологій, урахувавши комп'ютерні системи, програмне забезпечення, системи зберігання даних і мікроелектроніку. Ми перетворюємо ці технології в цінність для клієнтів за допомогою професійних рішень, сервісу й консалтингових послуг в усьому світі» [3].

Найкращими візіями є візія Microsoft: «Комп'ютер на кожному столі та в кожній домівці»; візія Фонду Save the Children: «Нашою візією є світ, у якому кожна дитина матиме право на виживання, захист, розвиток та участь у прийнятті рішень (в родині, дитячих об'єднаннях тощо)»; візія Motor Neurone Disease Association: «Світ без хвороби мотонейрона» [3].

Крім цього, місія та візія є дороговказами, що чітко відповідають меті та завданням розвитку колективу та відтворюють філософію взаємовідносин у ньому. Такою Місією Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» є: «Разом до вершин професійної досконалості й життєвого успіху кожного заради процвітання України» шляхом забезпечення розвитку потенціалу та можливостей самореалізації студентів і співробітників у процесі їх спільної освітньої, наукової, інноваційної та організаційної діяльності; підготовка визнаних в Україні та за її межами фахівців-професіоналів нового покоління – лідерів у сфері економіки, підприємництва, менеджменту, обслуговування, харчових та інформаційних технологій [10]. Декларація місії містить у собі головну мету кооперативного закладу вищої освіти та дає відповідь на запитання – Чому вона існує? Що робить та для кого?

Декларація візії відтворює уявну картину досягнення місії, яку кооперативний заклад вищої освіти прагне досягти в перспективі. Візія – це філософія діяльності університету, це його натхнення. Візія Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» – створення полілінгвального, інноваційного закладу вищої освіти лідерського типу, конкурентоздатного на вітчизняному, європейському та світовому освітніх просторах; формування корпоративної культури та сучасної системи управління, заснованих на принципах ціннісного лідерства та лідерства служіння; створення атмосфери підтримки й розвитку лідерського потенціалу,

творчих здібностей і талантів співробітників та студентів через їх участь в органах самоврядування, інноваційній, освітній, науковій та практичній діяльності, програмах міжнародного співробітництва і мобільності [10].

Методологія практичної цінності виступає у виділенні основних напрямів розвитку університету як освітньої інституції, що є ринковим суб'єктом та створює суспільні цінності. Такими цінностями для Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» є людина, чесність, лідерство, відповідальність, професіоналізм, довіра, духовність, рівність, свобода, лояльність, суспільне визнання, ввічливість, енергійність, сміливість.

Щодо напрямів розвитку університетів, то проведено огляд стратегій розвитку закладів вищої освіти з метою виділення додаткових методологічних орієнтирів до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти (табл. 1).

Провівши дослідження стратегій розвитку закладів вищої освіти, необхідно відмітити відсутність єдиного підходу до їх розроблення, зокрема як у назві (стратегія розвитку, стратегічна програма, концептуальні засади діяльності, програма стратегічного розвитку, стратегія та концепція розвитку), термінах дії (три, чотири, п'ять, десять років або навіть без терміна), так і в моделі підготовки.

Таблиця 1

Огляд стратегічних напрямів розвитку закладів вищої освіти

Назва документа	Напрями стратегічного розвитку
Стратегія розвитку Київського національного університету технологій та дизайну на 2014–2017 рр.	Забезпечення якості фахівців; науково-дослідна, мистецька та інноваційна діяльність; управління кадровим потенціалом; партнерство з роботодавцями; міжнародна співпраця; інформаційно-комунікаційні технології; виховання молоді та соціальна відповідальність; іміджева політика; розвиток матеріально-технічної бази; підтримка фінансово-економічної стійкості [13]
Стратегічна програма розвитку Кременчуцького національного університету імені М. Остроградського на період до 2021 р.	Формування контингенту; організація освітнього процесу та якості підготовки фахівців; методичне, інформаційне та кадрове забезпечення освітньої діяльності; упровадження новітніх технологій до- і післядипломної освіти, забезпечення працевлаштування випускників; розвиток науки і технологій; інтеграція в міжнародний освітній та науковий простір; виховання студентської молоді; розвиток студентського самоврядування; збереження матеріально-технічної бази; підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності [8]
Концептуальні засади діяльності та стратегії розвитку Сумського державного університету на 2010–2014 рр.	Запровадження європейських технологій організації освітнього процесу, переосмислення структури освітнього процесу із забезпеченням гнучкості; упровадження системи додаткової освіти, перепідготовки, підвищення кваліфікації; пріоритет наукових досліджень; продовження політики стимулювання наукових досліджень, забезпечення їх економічної привабливості; посилення якісного рівня кадрового забезпечення; інформатизація відкритості та інтеграції університету у світовий науково-освітній простір: створення інформаційно-аналітичного центру, «Кодексу корпоративної культури СумДУ»; розроблення та впровадження програм для забезпечення енергоефективності; удосконалення технічного забезпечення [5]
Стратегія розвитку Одеського національного економічного університету на 2015–2020 рр.	Розвиток фахової підготовки; розвиток виховної роботи та студентського самоврядування; забезпечення високоефективної наукової діяльності; розвиток міжнародних зв'язків; забезпечення стабільного фінансово-економічного стану; розвиток матеріально-технічної бази університету; розвиток соціальної підтримки учасників освітнього процесу; діяльність щодо поширення позитивного іміджу університету [16]

Продовж. табл. 1

Назва документа	Напрями стратегічного розвитку
Програма стратегічного розвитку Київського національного торговельно-економічного університету	Продовження реалізації сформованого курсу щодо інноваційного розвитку університету; проведення роботи щодо забезпечення сумісності та зіставленості організації та змісту освіти в університеті з системами освіти провідних європейських університетів, упровадження кращого досвіду; оптимізація обсягів прийому на навчання до університету, посилення індивідуалізації профорієнтаційної роботи, розширення ступеневої підготовки фахівців; продовження роботи щодо підвищення рівня ефективності підготовки наукових кадрів із метою поліпшення якісного складу професорсько-викладацького персоналу та укомплектування кафедр науково-педагогічними кадрами, академічно та професійно кваліфікованими; забезпечення розвитку наукової діяльності університету з наближенням його до параметрів дослідницького закладу вищої освіти; постійний розвиток системи управління якістю (СУЯ), забезпечення участі професорсько-викладацького персоналу, інших категорій співробітників в удосконаленні діяльності університету; розвиток матеріально-технічної бази з метою забезпечення подальшого поліпшення умов проведення освітнього процесу, фізкультурно-спортивної та виховної роботи, підвищення побутової комфортності для працівників і студентів; соціальний розвиток колективу, підвищення мотивації праці, дотримання безпечних умов праці, виконання соціальної та екологічної програм [6]
Стратегія розвитку Національного університету «Києво-Могилянська академія»	Забезпечення високої якості освітнього процесу для надання студентам знань, умінь та навичок на рівні найкращих світових стандартів відповідно до потреб суспільства та ринку; розвиток наукової діяльності як передумови досягнення високого освітнього рівня університету та забезпечення його дослідницького статусу; налагодження плідної наукової, освітньої, інформаційної та культурної співпраці між могилянським та міжнародним науково-освітнім середовищем; оптимізація управлінських процесів, необхідних виважених структурних змін, широкого залучення членів могилянської спільноти до прийняття управлінських рішень та їх упровадження; забезпечення прозорості фінансового та ресурсного планування, управління та звітності, диверсифікації надходжень та обґрунтування розподілу коштів на стратегічні проекти та поточну діяльність [15]
Стратегія розвитку Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» на 2015–2020 рр.	Основні завдання в освітній сфері; основні завдання в науковій сфері; основні завдання у сфері матеріально-технічного та фінансового забезпечення; основні завдання у сфері демократизації управління університетом; основні завдання з підвищення соціального статусу науково-педагогічних працівників [12]
Стратегія та концепція розвитку Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя	Програма організаційної перебудови освітнього процесу; запровадження нових інформаційних технологій навчання, перспективних напрямів модернізації економічної освіти в університеті; розвиток наукової діяльності; концептуальні засади виховного процесу в університеті; міжнародне співробітництво [17]
Стратегія розвитку Львівського торговельно-економічного університету на 2016–2026 рр.	Розвиток наукових досліджень та реформування організації науково-дослідницької діяльності; розвиток інноваційної системи організації освітньої діяльності університету; кадрове забезпечення розвитку університету; нова парадигма виховної роботи в університеті; розбудова ефективної системи управління та створення сучасної інфраструктури університету [14]
Стратегія розвитку Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» на 2015–2025рр.	Формування соціокультурного мотиваційного середовища; розвиток нормативно-правової бази; формування моделі діяльності на основі поєднання освіти, науки й інновацій та забезпечення інтеграції до міжнародного науково-освітнього простору; розвиток матеріально-технічного, фінансового та ресурсного забезпечення освітньо-наукового простору в університеті [11]

Це пояснюється культурою заснування закладу освіти, філософією його функціонування, наявними внутрішніми цінностями й мотивами та підходами до окреслення пріоритетних напрямів розвитку закладу вищої освіти.

За результатами проведеного дослідження запропоновано виділити основні напрями розвитку Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університету економіки і торгівлі» на 2017–2022 рр.:

- упровадження лідерської управлінської парадигми розвитку університету;
- розвиток освітньої діяльності університету;
- розвиток наукової та інноваційної діяльності університету;
- розбудова підприємницького напрямку розвитку університету.

Під час виділення таких напрямів розвитку університету керувалися класичними підходами до розроблення стратегії, зокрема, орієнтація на пріоритетні напрями розвитку, що забезпечать довгостроковість функціонування навчального закладу та його ресурсну забезпеченість. Важливою умовою в побудові стратегії розвитку є дотримання ідентичних вимог в її описі та оформленні результатів. Із цією метою запропоновано за кожним напрямом стратегічного розвитку представити концепцію його реалізації, до складу якої включити обґрунтування актуальності, мету, завдання, що корегуються з очікуваними результатами, та критерії їх досягнення.

Методологія оцінки охоплює ідентифікацію рівня отриманого результату, що корегується зі стратегічними завданнями та відповідають напрямку стратегічного розвитку з обов'язковою звітністю відповідальних осіб за результатами виконаних заходів і їх візуалізацією.

Методологічний підхід до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти містить етапи, напрями, заходи, що повинні стати основою для календарно-елементного плану та координації дій відповідальних за напрям осіб.

Наведені підходи відповідають класичним вимогам до розроблення стратегії розвитку, зокрема орієнтованість на довгострокову перспективу, чітка окресленість напрямів стратегічного розвитку, корегованість стратегічних завдань із напрямками, спрямованість на результат.

Насамкінець, слід додати, що методологія формування стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти має ґрунтуватися на «Стандарті та рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», ухваленою Міністерською конференцією в Єревані [7].

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Отже, стратегія розвитку кооперативних закладів вищої освіти – це філософія кооперативних закладів вищої освіти, побудована на самобутності й автентичності їх функціонування та відображенні внутрішніх мотивів і цінностей. А визнання такого унікального управлінського інструменту, як методологія формування стратегії розвитку – це принципова можливість удосконалення процесів функціонування кооперативних закладів вищої освіти в майбутньому. Тож, запропонований методологічний підхід до визначення стратегії розвитку кооперативних закладів вищої освіти дозволяє аналітично оцінити наявне стратегічне управління закладом вищої освіти, за потребою передбачити можливість внесення уточнень до раніше схвалених рішень та візуалізувати рівень реалізації запланованих стратегічних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05.09.2017 № 2145-19. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 05.09.2017 № 1556-18. – Режим доступу: <http://www.osvita.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
3. Марр Б. Місія та візія: як знайти формулу привабливості [Електронний ресурс] / Б. Марр. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/notes/mission-vision-statements.html>. (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
4. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.

5. Концептуальні засади діяльності та стратегії розвитку Сумського державного університету на 2010–2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sumdu.edu.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
6. Програма стратегічного розвитку Київського національного торговельно-економічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knteu.kiev.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
7. Стандарт і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – 32 с.
8. Стратегічна програма розвитку Кременчуцького національного університету імені М. Остроградського на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kdu.edu.ua. (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
9. Натрошвілі С. Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія / С. Г. Натрошвілі. – Київ : КНУТД, 2015. – 320 с.
10. Стратегія розвитку Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі на 2017–2022 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://puet.edu.ua>. (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
11. Стратегія розвитку Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» (2015–2025 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ntu.org.ua (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
12. Стратегія розвитку Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» на 2015–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ksau.kherson.ua. (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
13. Стратегія розвитку Київського національного університету технологій та дизайну на 2014–2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.knutd.edu.ua/ (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
14. Стратегія розвитку Львівського торговельно-економічного університету на 2016–2026 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lute.lviv.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
15. Стратегія розвитку Національного університету «Киево-Могилянська академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukma.edu.ua> (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
16. Стратегія розвитку Одеського національного економічного університету на 2015–2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oneu.edu.ua (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
17. Стратегія та концепція розвитку Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tntu.edu.ua (дата звернення 19.10.17). – Назва з екрана.
18. Якщо ти ненавидиш – тебе перемогли. 10 цитат Конфуція [Електронний ресурс]. – Режим доступ : <http://fakty.ictv.ua/ua/lifestyle/20170928-yakshho-ty-nenavydysh-tebe-peremogly-10-tsyat-konfutsiya/> (дата звернення 31.10.17). – Назва з екрана.
19. Яковенко Т. І. Науково-методичний підхід до розробки та впровадження маркетингової стратегії в діяльність підприємств рекламної галузі / Т. І. Яковенко, Н. С. Педченко // Бізнес Інформ. – 2016. – № 7. – С. 163–169.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" vid 05.09.2017 № 2145-19 [Law of Ukraine "About education" from 5 September 2017 № 2145-19]. Retrieved from <http://www.osvita.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" vid 05.09.2017 № 1556-18 [Law of Ukraine "About higher education" from 5 September 2017 № 1556-18]. Retrieved from <http://www.osvita.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
3. Marr, B. Misiya ta viziya: yak znayty formulu pryvablivosti [Mission and vision: how to

- find an attraction formula]. (n.d.). <http://www.management.com.ua/notes/mission-vision-statements.html>. Retrieved from <http://www.management.com.ua/notes/mission-vision-statements.html> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
4. Rashkevych, Yu. M. (2014). Bolons'kyy protses ta nova paradyhma vyshchoyi osvity [The Bologna Process and the New Paradigm of Higher Education]. L'viv : Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniki [in Ukrainian].
 5. Kontseptual'ni zasady diyal'nosti ta stratehiyi rozvytku Sums'koho derzhavnoho universytetu na 2010–2014 roky [Conceptual bases of activity and development strategy of Sumy State University for 2010–2014]. (n.d.). <http://www.sumdu.edu.ua>. Retrieved from <http://www.sumdu.edu.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 6. Prohrama stratehichnoho rozvytku Kyiv-s'koho natsional'noho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu [Strategic Development Program of Kyiv National University of Trade and Economics]. (n.d.). <https://knteu.kiev.ua>. Retrieved from <https://knteu.kiev.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 7. Standart i rekomendatsiyi shchodo zabezpecheniya yakosti v Yevropeys'komu prostori vyshchoyi osvity (ESG) [Standard and Recommendations for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)]. (2015). Kyiv : TOV "Polihraf plyus" [in Ukrainian].
 8. Stratehichna prohrama rozvytku Kremenchuts'koho natsional'noho universytetu imeni M. Ostrograds'koho na period do 2021 roku [Strategic Development Program of Kremenchuk National University named after M. Ostrogradsky for the period up to 2021]. www.kdu.edu.ua. Retrieved from www.kdu.edu.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 9. Natroshvili, S. H. (Ed.). (2015). Stratehichne upravlinnya vyshchym navchal'nym zakladom: teoriya, metodolohiya, praktyka [Strategic management of a higher educational institution: theory, methodology, practice]. Kyiv : KNUTD [in Ukrainian].
 10. Stratehiya rozvytku Vyshchoho navchal'noho zakladu Ukoopspilky "Poltavs'kyy universytet ekonomiky i torhivli na 2017-2022 roky" [Strategy for the development of the Higher Educational Institution of the Ukoopspole "Poltava University of Economics and Trade for 2017–2022"]. <http://puet.edu.ua>. Retrieved from <http://puet.edu.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 11. Stratehiya rozvytku derzhavnoho vyshchoho navchal'noho zakladu "Natsional'nyy himnychyy universytet" (2015–2025 rr.) [The Strategy of Development of the State Higher Educational Institution "National Mining University" (2015–2025)]. www.nmu.org.ua. Retrieved from www.nmu.org.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 12. Stratehiya rozvytku derzhavnoho vyshchoho navchal'noho zakladu "Khersons'kyy derzhavnyy ahrarnyy universytet" na 2015-2020 roky [The Strategy of Development of the State Higher Educational Institution "Kherson State Agrarian University" for 2015-2020]. www.ksau.kherson.ua. Retrieved from www.ksau.kherson.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 13. Stratehiya rozvytku Kyiv-s'koho natsional'noho universytetu tekhnolohiy ta dyzaynu na 2014-2017 roky [Development Strategy of Kyiv National University of Technology and Design for 2014-2017]. www.knutd.edu.ua. Retrieved from www.knutd.edu.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 14. Stratehiya rozvytku L'vivs'koho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu na 2016–2026 roky [Strategy of Development of Lviv Trade and Economic University for 2016–2026]. <http://www.lute.lviv.ua>. Retrieved from <http://www.lute.lviv.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 15. Stratehiya rozvytku Natsional'nogo universytetu "Kyyevo-Mohylyans'ka akademiya" [Development Strategy National University of Kyiv-Mohyla Academy]. <http://www.ukma.edu.ua>. Retrieved from <http://www.ukma.edu.ua> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
 16. Stratehiya rozvytku Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu na 2015–2020 rr. [Development Strategy of Odessa National Economic University for 2015–2020]. www.oneu.edu.ua. Retrieved from www.oneu.edu.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].

17. Stratehiya ta kontseptsiya rozvytku Ternopil's'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu imeni I. Pulyuya [Strategy and concept of development of I. T. Puluj Ternopil National Technical University]. www.tntu.edu.ua. Retrieved from www.tntu.edu.ua (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
18. Yakshcho ty nenavydysh – tebe peremohly. 10 tsytat Konfutsiya [If you hate – you have won. 10 quotes Confucius]. <http://fakty.ictv.ua/ua/lifestyle/20170928-yakshho-ty-nenavydysh-tebe-peremogly-10-tsyttat-konfutsiya>. Retrieved from <http://fakty.ictv.ua/ua/lifestyle/20170928-yakshho-ty-nenavydysh-tebe-peremogly-10-tsyttat-konfutsiya> (accessed 19 October 2017) [in Ukrainian].
19. Yakovenko, T. I. & Pedchenko, N. S. (2016). Naukovo-metodychnyy pidkhid do rozrobky ta vprovadzhennya marketynhovo-yi stratehiyi v diyal'nist' pidpryyemstv reklamnoyi haluzi [Scientific and methodical approach to the development and implementation of marketing strategy in the activities of advertising industry companies] *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 163–169 [in Ukrainian].

Н. С. Педченко, доктор экономических наук, профессор (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Методологические подходы к определению стратегии развития кооперативных заведений высшего образования.**

Аннотация. Целью статьи является обоснование методологических подходов к определению стратегии развития кооперативных заведений высшего образования. **Методика исследования.** Для достижения поставленной цели в работе использованы фундаментальные достижения украинской и мировой науки, концептуальные основы современной экономической теории, научные разработки ведущих украинских и зарубежных ученых в области стратегического управления, его методологии и развития заведений высшего образования. Применен комплекс общенаучных и прикладных методов исследования – методы научной абстракции, индукции и дедукции, анализа и синтеза, логического обобщения, метод сравнения и методы научной абстракции – для определения составляющих методологических подходов, обоснования ключевых направлений стратегии развития и определение особенностей функционирования кооперативных заведений высшего образования. **Результаты.** В статье обозначены приоритетные направления развития кооперативных заведений высшего образования. **Практическая значимость результатов исследования.** Определены приоритетные направления развития кооперативного заведений высшего образования, которые будут способствовать экономическому прогрессу страны в виде активизации рыночных отношений и создания общественных ценностей.

Ключевые слова: методология познания, методология практической ценности, методология оценки, стратегия развития, кооперативные заведения высшего образования.

N. Pedchenko, Dc. Econ. Sci., Professor (Poltava University of Economics and Trade). **Methodological approaches to defining the strategy of development of higher educational establishments of consumer cooperatives.**

Annotation. The purpose of the article is to justify the methodological approaches to the defining the strategy of development of higher educational establishments of consumer cooperatives. **Methodology of research.** To achieve this goal, the fundamental achievements of Ukrainian and world science, conceptual foundations of modern economic theory, scientific achievements of leading Ukrainian and foreign scientists in the field of strategic management, its methodology and development of higher education institutions were used in the work. The complex of general scientific and applied research methods has been used, in particular: methods of scientific abstraction, induction and deduction, analysis and synthesis, logical generalization, method of comparison and methods of scientific abstraction - for determining the components of methodological approaches, substantiation of key directions of the development strategy and outlining the features of functioning of higher educational establishments of consumer cooperatives. **Findings.** The article outlines the priority directions of developing higher educational establishments of consumer cooperatives. **Practical value.** The identified priority directions of the development of higher educational establishment of consumer cooperatives will promote economic progress of the country in the form of activation of market relations and the creation of social values.

Keywords: methodology of cognition, methodology of practical value, methodology of evaluation, strategy of development, higher educational establishments of consumer cooperatives.